

پیشگفتار

سخن ناشر

سال ۷۸ بود. بازار نشر کشور، پر بود از کتاب‌های رشته ریاضی و تجربی. مثلاً اگر می‌خواستی یک کتاب زیست‌شناسی بخری، می‌توانستی حداقل ۴۰ عنوان کتاب پیدا بکنی از ناشران مختلف، اما اگر می‌خواستی مثلاً کتاب جامعه‌شناسی پیدا بکنی، هیچ ناشری را پیدا نمی‌کردی، چرا؟ به این دلیل که تصور ناشران این بود که دانش آموز علوم انسانی، کتاب نمی‌خرد! و از طرف دیگر، تصور عمومی در آن سال‌ها این بود که «علوم انسانی مهم نیست!»

سال ۷۹، بخش انتشارات مؤسسه مشاوران آموزش، تأسیس شد و در همان سال اول، ۹ کتاب چاپ کرد که ۷ کتاب آن از کتاب‌های رشته علوم انسانی بود. یادم هست که در نمایشگاه بین‌المللی کتاب در همان سال‌ها، همکاران ناشرم، می‌گفتند: «نمی‌خواهید در رشته ریاضی و تجربی کتاب بدهید؟» و این جمله به این معنا بود: «رشته علوم انسانی که نمی‌فروشد!»

سال ۸۵ انتشارات مشاوران آموزش با فاصله‌ای بسیار معنادار مهم‌ترین نشر آموزشی و کمک‌آموزشی علوم انسانی کشور بود.

ما اعتماد کردیم بر آنچه درست می‌دانستیم. اعتماد کردیم بر «رشته علوم انسانی و دانش‌آموزان علوم انسانی» و بعد از ما ناشران دیگر نیز در این عرصه کتاب دادند. این حرف‌ها را گفتیم که بگویم:

۱. باور دارم که تلاش ما در این سال‌ها، باوری را پرورش داد که «علوم انسانی را باید جدی گرفت!»

۲. می‌دانم که تغییری بنیادین در تدوین کتاب‌های آموزشی رشته علوم انسانی ایجاد کردیم و آن، بر اساس این باور بود که بگوییم تمامی درس‌های علوم انسانی جدی است و فقط برای ادبیات و عربی و ریاضی و منطق و فلسفه کتاب آموزشی ننویسید؛ بلکه دروس دیگر نیز مهم هستند.

۳. از همه مهم‌تر این نهال را کاشتیم و امیدواریم هرچه زودتر به درختی پر بار تبدیل شود که: «دروس علوم انسانی، دروس حفظی نیست.»

و آرزویم چیست؟

آرزویم این است که دانش‌آموزان علوم انسانی و دبیران علوم انسانی، این را بدانند که «نوشتن برای علوم انسانی» آن چیزی است که دوست داشتیم و دوست داشتیم به بهترین شکلش انجام داده باشیم و امیدوارم موفقیت نسبی در این راه کسب کرده باشیم.

به خودتان ظلم نکنید!

وقتی درس جامعه‌شناسی را درس حفظی بدانید و مطالب آن را با تکرار کردن در خاطر نگاه دارید، بیش از همه به خودتان ظلم کرده‌اید؛ چراکه جامعه‌شناسی یک علم است و اساساً هیچ علمی حفظی نیست.

پس حفظی به جامعه‌شناسی نگاه نکنید. نوع روایت من در درسنامه‌ها به ترتیبی است که به شما امکان فهمیدن مطالب را می‌دهد و شما این امکان را با حفظ کردن، از بین نبرید. لذت فهم یک متن، از بالاترین لذت‌هاست.

به جامعه‌شناسی ظلم نکنید!

نگوید که: «معلوم نیست این مطالب که گفته یعنی چه؟ یک‌بار جواب یک تست، هنجار می‌شود و بار دیگر پاسخ می‌شود ارزش. اصلاً معلوم نیست چه خبر است؟» این‌گونه نیست! هر مفهوم کلیدی در جامعه‌شناسی به دلیلی به کار برده شده است و معنا ندارد که بی‌دلیل مفاهیم کلیدی به کار رفته باشند. به همین دلیل در درسنامه‌ها، واژگان کلیدی را برجسته نشان داده‌ایم تا شما کاربرد هر واژه را در متن درک کنید و با نمونه‌های عینی داخل درسنامه و مثال‌های دیگر در تست‌ها و تحلیل آن در پاسخ‌های تشریحی، این مفاهیم کلیدی را برایتان معنادار کرده‌ایم.

به تصویر ذهنی خودتان در رشته علوم انسانی

ظلم نکنید!

به این تصویر از خودتان توجه کنید: «من حفظیاتم خوب است، انسانی آمدم!» حال به این تصویر از خودتان نگاه کنید: «من روش‌های متن‌خوانی را بلد هستم و عاشق مفاهیم هستم و به علوم انسانی آمدم.» اولی شما را به یک دستگاه شبیه می‌کند که داده‌ها را در حافظه نگاه می‌دارد. دومی شما را تبدیل به انسانی می‌کند که قدرت تحلیل‌گری دارد.

تصویر خودتان را در زهنتان درست کنید.

به تلاش‌های انسانی ظلم نکنید!

زحمت زیادی برای این کتاب کشیده‌ام، تا کتابی درخور شما آماده کنم که نتیجه‌بخش باشد. همیشه بیش از ۸۰ درصد تست‌های کنکور، در کتاب مشاوران، مشابه داشته‌اند و مطمئنم باز هم، چنین خواهد بود. انتظارم از شما این است که کتاب مشاوران را جدی بگیرید. همه بخش‌های آن را؛ درسنامه، نکته‌های کنکوری، تست‌ها و پاسخ‌های تشریحی! در نهایت امیدوارم همه شما دانش‌آموزان عزیز که این کتاب را خواهید خواند به بهترین نتیجه در جامعه‌شناسی برسید.

به تست‌هایی که با دقت انتخاب و یا طراحی شده‌اند و به ترتیبی هدف‌دار چیده شده‌اند، ظلم نکنید!

می‌توانم به شما اطمینان بدهم که اگر موقع تست‌زدن، دلیل درستی گزینه درست را بفهمید و دلیل غلط بودن گزینه‌های دیگر را درک کنید، هیچ طراح کنکوری نمی‌تواند تستی برای شما در کنکور طراحی کند که به آن پاسخ ندهید.

برای طراحی این تست‌ها و ترتیبی که تست‌ها چیده شده‌اند، بسیار وقت صرف کرده‌ایم و امیدواریم با دقت آن‌ها را پاسخ دهید و پاسخ‌های تشریحی که با حوصله نوشته شده‌اند را دقیق بخوانید.

جامعه‌شناسی دهم

فصل اول: زندگی اجتماعی

۹	درس اول: کنش‌های ما
۱۶	درس دوم: پدیده‌های اجتماعی
۲۵	درس سوم: جهان اجتماعی
۳۴	درس چهارم: اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی
۴۲	درس پنجم: جهان‌های اجتماعی
۴۹	درس ششم: پیامدهای جهان اجتماعی
۵۷	درس هفتم: ارزیابی جهان‌های اجتماعی
فصل دوم: هویت	
۶۶	درس هشتم: هویت
۷۶	درس نهم: بازتولید هویت اجتماعی
۸۲	درس دهم: تغییرات هویت اجتماعی
۸۹	درس یازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل درونی)
۹۷	درس دوازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)
۱۰۵	درس سیزدهم: هویت ایرانی (۱)
درس آزاد	درس چهاردهم: هویت ایرانی (۲)
۱۱۱	درس پانزدهم: هویت ایرانی (۳)
۱۲۰	درس شانزدهم: هویت ایرانی (۴)

جامعه‌شناسی یازدهم

فصل اول: فرهنگ جهانی

۱۳۰	درس اول: جهان فرهنگی
۱۳۹	درس دوم: فرهنگ جهانی
۱۴۶	درس سوم: نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)
۱۵۴	درس چهارم: نمونه‌های فرهنگ جهانی (۲)

فصل دوم: فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی

۱۶۰	درس پنجم: باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب
۱۶۹	درس ششم: چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب
۱۷۷	درس هفتم: جامعه جهانی
۱۸۶	درس هشتم: تحولات نظام جهانی

فصل سوم: جلش‌های جهانی

۱۹۵	درس نهم: جهان دو قطبی
۲۰۲	درس دهم: جنگ‌ها و تقابلهای جهانی
۲۰۹	درس یازدهم: بحران‌های اقتصادی و زیست محیطی
۲۱۶	درس دوازدهم: بحران‌های معرفتی و معنوی

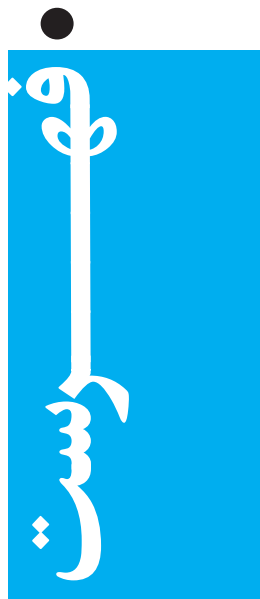
فصل چهارم: بیداری اسلامی و جهان جدید

۲۲۳	درس سیزدهم: سرآغاز بیداری اسلامی
۲۳۲	درس چهاردهم: انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطف بیداری اسلامی
۲۴۰	درس پانزدهم: افق بیداری اسلامی

جامعه‌شناسی دوازدهم

۲۴۹	درس اول: ذخیره دانشی .....
۲۵۶	درس دوم: علوم اجتماعی .....
۲۶۲	درس سوم: نظم اجتماعی .....
۲۷۰	درس چهارم: کنش اجتماعی .....
۲۷۷	درس پنجم: معنای زندگی .....
۲۸۵	درس ششم: قدرت اجتماعی .....
۲۹۶	درس هفتم: نابرابری اجتماعی .....
۳۰۷	درس هشتم: سیاستِ هویت .....
۳۱۴	درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام .....
۳۲۰	درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام .....
۳۲۷	پاسخنامه .....

با مفهوم نشانه‌های به کار گرفته شده در کتاب جامعه‌شناسی کنکور جامع آشنا شوید.

نشانه‌ها

کلمات Bold شده در درس‌نامه

کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده‌ایم.

استفاده از فلش‌ها

تست‌های حافظه‌ای

تست‌های کنکاشی

تست‌های مفهومی

تست‌های ترکیبی

مفهوم نشانه‌ها

ما برخی از کلمات را در درس‌نامه‌ها برای شما متفاوت‌تر از بقیه آورده‌ایم، تا شما بتوانید از روی آن‌ها، کلمات کلیدی را بشناسید.

طراحان سؤال علاقه زیادی به طرح سؤال از روی قیدهایی مثل «بسیاری»، «گاهی» و ... نشان می‌دهند. این کلمات به صورت زیرخطدار مشخص شده‌اند، تا دقت کافی داشته باشید.

فلش‌ها را در مواقعی در متن درس و پاسخ‌های تشریحی آورده‌ایم تا شما بتوانید رابطه علی بین موارد را کشف کنید. یادتان باشد: روش مطالعه‌ای که حفظی نباشد، در امتحان‌ها به درد شما خواهد خورد. فلش‌ها به شما کمک می‌کنند که بین مطالب گوناگون رابطه علت و معلولی بیابید و از این طریق به جای حفظ کردن، آن را یاد خواهید گرفت.

در بخش سؤال‌های تألیفی، ما برای هر سؤال‌ی برجسته‌ی زده‌ایم تا شما بعد از پاسخ‌دادن به هر سؤال، متوجه بشوید که به کدام تیپ سؤال‌ها مسلط هستید و در چه تیپ سؤال‌هایی ایراد دارید. سؤال‌های حافظه‌ای؛ یعنی سؤال‌هایی که برای درست پاسخ‌دادن به آن‌ها، نیاز به این دارید که هم آن مطلب را در کتاب دیده باشید و هم آن را به خاطر سپرده باشید.

سؤال‌های کنکاشی معنای طنزآمیز؛ اما مهمی دارند: سؤال‌هایی که مطالب درست آن را در صورتی می‌توانیم تشخیص دهیم که کتاب را شخم زده باشیم. تعداد این نوع سؤال‌ها رفته‌رفته در آزمون‌های سراسری در حال بیش‌تر شدن است. دقت خواندن، چیزی را از قلم نینداختن و توجه کردن به قیدها باعث خواهد شد که پاسخ این سؤال‌ها را درست بدهید.

سؤال‌های مفهومی به چند معنی است. یکی این که مطلب درسی را تبدیل به یک مثال عینی کرده‌ایم و دوم این که مطلب درسی را از قالب جملات کتاب درآورده‌ایم، در قالب جدید و لباس نو قرار داده‌ایم و شما باید از درون مثال و قالب نو به آن مفهوم برسید.

در آخر سؤال‌های ترکیبی: این نوع سؤال‌ها ترکیبی از مطالب مختلف در یک صفحه یا چند صفحه و یا مطالب مختلف یک موضوع و یا چند موضوع و در نهایت سؤال‌هایی هستند که ترکیبی از مطالب مختلف در کل فصل‌های کتاب درسی است.

مجموعه تست‌های

این مجموعه تست، در ابتدای تست‌های هر درس و برای مرور کامل یک درس قرار داده شده است.

این مجموعه تست، قرار است به شما آنچه را که ندیده‌اید یا دقت نکرده‌اید، نشان دهد.

این مجموعه تست از تصاویر کتاب درسی، بخوانیم و بدانیم، بیندیشید و ... طراحی شده است تا به این نوع تست‌ها مسلط شوید.

در انتها نیز تست‌های کنکور را آورده‌ایم تا بتوانید براساس آن تست‌های کنکور، هم خودتان را بسنجید و هم دیدگاه طراحان کنکور را بشناسید.

سر تا ته درس را دوره کنیم؛

کتاب را زیر ذره بین بگذاریم؛

جاهای خاص کتاب را فراموش نکنیم؛

با کنکور هم سطح شویم؛

مقدمه

راه‌های شناخت جهان

- حواس: انسان از ابتدای تولد، به تدریج، از راه «حس» (شنیدن، دیدن و ...) توانایی تشخیص چیزها را از همدیگر می‌یابد.
- زبان: اما وقتی زبان می‌گشاید، با سخن گفتن، روند آگاه شدن انسان، سرعت شگرفی می‌یابد و از دانسته‌های دیگران استفاده می‌کند.
- پرسش و پاسخ از دیگران: تنها راهی که فقط برای انسان در بین موجودات وجود دارد.
- تفکر و تعقل: انسان با تفکر و تعقل، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌هایش فراتر می‌رود، معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند و به آگاهی گسترده‌تر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد.

ذخیره آگاهی یا ذخیره دانشی

- هر آنچه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود، مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و... می‌آموزند، ذخیره آگاهی یا ذخیره دانشی آن‌ها را شکل می‌دهد.
- هر فرد، گروه، قوم، جامعه و امتی یک ذخیره دانشی دارد.
- ذخیره دانشی، راهنمای زندگی هر فرد، گروه، قوم، جامعه و امتی است.

دانش عمومی

- کنش آدمی وابسته به آگاهی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود.
- انسان، اغلب از «آگاهی و دانشی» که نسبت به کنش‌های خود دارد و از «اهمیت و نقش این آگاهی» غافل است.
- انسان در نگاه اول گمان می‌کند که کارهای روزمره مانند راه رفتن، تلفن زدن و رانندگی را به طور طبیعی و بدون شناخت انجام می‌دهد، یا شناختی که برای این کارها دارد، چندان مهم نیست.
- هرگاه انسان در یک موقعیت جدید قرار می‌گیرد، به اهمیت شناخت عمومی پی می‌برد:
- «زمانی که شما با فرد ناآشنایی در یک مهمانی برخورد می‌کنید، دقت شما بیش‌تر می‌شود و پیش از انجام هر کاری فکر می‌کنید. در این موقعیت شما متوجه نیازتان به وجود یک نوع شناخت در رفتار خود می‌شوید.»
- دانش عمومی به دلیل عادت، از نگاه و توجه انسان پنهان می‌ماند.
- اگر این نوع آگاهی‌ها و شناخت‌ها نباشد، زندگی انسان مختل می‌شود و جهان اجتماعی از بین می‌رود.
- انسان با ورود به جهانی که دیگران در آن به سر می‌برند، در مجموعه‌ای از شناخت‌ها با آن‌ها شریک می‌شود. این دانش مشترک، همان دانش عمومی است.

دانش عمومی، اندوخته مشترکی از دانش‌ها و آگاهی‌هاست که هنگام تعامل با دیگران، از آن استفاده می‌کنیم.

- ما درباره دانش عمومی کم‌تر می‌اندیشیم و بیش‌تر، از آن استفاده می‌کنیم.
- چون انسان‌ها با هم زندگی می‌کنند، مجبور نیستند به تنهایی و جداگانه، دانش لازم برای تک تک کنش‌های خود را تولید کنند. جهان اجتماعی؛ یعنی جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم، دانش لازم برای زندگی یا همان دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد.
- دانش عمومی، گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست.
- انسان هنگامی متوجه دانش عمومی می‌شود که در استفاده از آن دچار مشکل شود. برای مثال وقتی در جمعی قرار می‌گیریم که زبان آن‌ها را متوجه نمی‌شویم، متوجه دانش خود نسبت به تفاوت زبان می‌شویم. (به تفاوت زبان خود با آن‌ها پی می‌بریم و درباره این تفاوت می‌اندیشیم.)

- پس**
دانش عمومی
- ← دانش مشترک میان انسان‌هاست.
  - ← هنگام تعامل استفاده می‌شود.
  - ← از نگاه و توجه انسان پنهان است.
  - ← گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی است.

گفت‌وگو کنیم:

۱. به نظر شما یادگیری دانش عمومی از کدام مرحله زندگی انسان شروع می‌شود و تا چه زمانی ادامه می‌یابد؟
پاسخ: از هنگام تولد تا پایان عمر

۲. نمونه‌هایی از دانش عمومی که ویژه منطقه زندگی شماست مثال بزنید و درباره اهمیت آن گفت‌وگو کنید.

پاسخ: مثلاً من در تهران زندگی می‌کنم و وقتی به شهر کوچکی سفر می‌کنم زمان، بسیار طولانی می‌شود و تازه در آنجا می‌فهمم که در تهران چقدر زمان من تلف می‌شود بی آن‌که بدانم.

دانش علمی

دانش علمی چگونه آغاز می‌شود؟

- با تأمل و اندیشه در «دانش عمومی»، «دانش علمی» نسبت به جهان آغاز می‌شود.
- دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند؛ یعنی هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد.

نمونه عینی:

کاهش یا افزایش بی‌رویه جمعیت در یک کشور می‌تواند زمینه فعالیت و رشد علم «جمعیت‌شناسی» را فراهم کند.

ویژگی‌های فردی که دانش علمی دارد

۱. به درک عمیقی از شناخت عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد. / ۲. آسیب‌ها و اشکالاتی را که به شناخت عمومی راه پیدا کرده باشند، شناسایی می‌کند. / ۳. قدرتی می‌یابد که از حقایق موجود در شناخت عمومی دفاع کند.

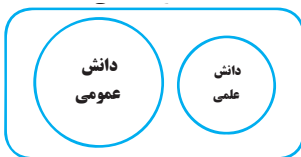
نمونه عینی:

بررسی ساعت در گذر زمان

ساعت از قدیمی‌ترین ابداعات بشر است. او با استفاده از دانش زمان خود برای اندازه‌گیری، نشان دادن و نگهداری زمان، ابزارهایی مانند ساعت آبی، آفتابی، شنی و شمعی ساخته است. امروزه فناوری، انسان را قادر ساخته، ساعت‌های بسیار ظریف و دقیق الکترونیکی، کامپیوتری و حتی اتمی بسازد.

رابطه دانش عمومی و دانش علمی با ذخیره دانشی

ذخیره دانشی

- رابطه دانش عمومی و ذخیره دانشی: دانش عمومی بخشی از ذخیره دانشی ماست.
- رابطه دانش علمی و ذخیره دانشی: دانش علمی بخشی از ذخیره دانشی ماست.

مقایسه دانش علمی و دانش عمومی

- دانش علمی، دقیق‌تر و عمیق‌تر از دانش عمومی است.

نمونه عینی:

زبان، یک پدیده اجتماعی است که از دو جنبه دانش عمومی و دانش علمی قابل بررسی است. میزان آگاهی که مردم عامی از زبان دارند با میزان آگاهی که زبان‌شناسان از زبان دارند بسیار متفاوت است. گروه اول، در سطح دانش عمومی آگاهی دارند و گروه دوم در سطح دانش علمی آگاهی دارند.

اثر دانش علمی بر دانش عمومی

- اثر دانش علمی بر دانش عمومی: تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.
- در برابر بحران‌ها و مشکلات؛ کسانی که دارای دانش عمومی هستند، نظر می‌دهند اما کسانی که دانش علمی دارند نظر دقیق‌تر و راه‌حل‌های صحیح‌تر ارائه می‌کنند.

نمونه‌های عینی:

۱. راه‌حلی که در برابر بحران کم‌آبی از دانش عمومی و دانش علمی برخاسته است: راه‌حل دانش عمومی: «آبیاری کوزه‌ای» که از روش‌های سنتی آبیاری در مناطق خشک ایران بوده است. راه‌حل دانش علمی: «آبیاری زیر سطحی با لوله‌های قطره‌چکان» است.
۲. پاسخگویی به نیاز انسان به پوشاک: صنعت نساجی از قدیمی‌ترین صنایع بشری است. به تدریج با پیشرفت صنعت، زمینه علمی شدن نساجی و شکل‌گیری مهندسی نساجی فراهم شد.

تعارض‌های میان دانش عمومی و دانش علمی

- جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند.
- مثلاً جهان متجدد، براساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند. اگر چنین رویکردی، به جوامع دیگر که علاوه بر علم تجربی، علوم عقلانی و وحیانی را نیز معتبر می‌دانند، سرایت کند، در ذخیره دانشی آن جوامع، تعارضاتی پدید می‌آورد. در چنین شرایطی، ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود، دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.
- حل تعارض‌ها به دو شکل صورت می‌پذیرد:
  ۱. دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر
  ۲. طرح ایده‌های جدید

ایده علوم انسانی و علوم اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی) باید دارای این ویژگی‌ها باشد: ۱. دانشی باشد همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه خودمان؛ یعنی دانشی باشد که در حل مسائل و مشکلات بومی ما «مفید» و «کارآمد» باشد. ۲. دانشی باشد که دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط داشته باشد؛ یعنی دانشی باشد به زبان و منطق جهان‌شمول سخن بگوید و در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان مشارکت داشته باشد.

زبان دندوری (پهلوی)

علوم از نظر موضوع با هم متفاوت هستند.

برای مثال، موضوع علوم فیزیکی ← پدیده‌های طبیعی و موضوع علوم زیستی ← موجودات زنده است.

اوایل قرن ۲۰ ← عده‌ای در جهان غرب پیدا شدند که به جای «موضوع» بر «روش» علوم تأکید کردند.

- این گروه
۱. روش تجربی را تنها روش کسب علم می‌دانستند.
  ۲. فقط «علم تجربی» را علم می‌دانستند.
  ۳. فلسفه، اخلاق و علوم دینی را غیرعلمی می‌دانستند.
  ۴. علوم انسانی و اجتماعی را به شرط استفاده از روش تجربی، علم می‌دانستند.

نیمه دوم قرن ۲۰

۱. این رویکرد با چالش مواجه شد. یکی از این چالش‌ها در علم ریاضی بود. ریاضیات علمی فراتر از تجربه و مشاهده است. مثلاً اگر یک میلیون نفر هم زوایای داخلی مثلث را اندازه‌گیری کنند و اعلام کنند ۱۷۹ درجه است، علم ریاضی مجموع زوایای داخلی مثلث را ۱۸۰ درجه می‌داند.

۲. در محافل علمی از رونق افتاد.

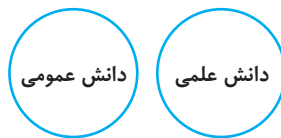
مباحثه

در جدول زیر سه دیدگاه درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی تشریح شده‌اند. با مطالعه و بررسی آن‌ها بگویید کتاب از کدام دیدگاه دفاع می‌کند؟

دیدگاه اول

- تفاوت دانش علمی و عمومی در «روش» است؛ ارزش دانش علمی و عمومی؛ وظیفه دانش علمی در برابر دانش عمومی؛
- روش دانش علمی: تنها از راه «حس و ● دانش علمی (تجربی) راه کشف واقعیت و ● جلوی ورود دانش عمومی به قلمرو علمی تجربه و به صورت نظام‌مند» به دست می‌آید. تنها دانش معتبر است.
  - روش دانش عمومی: از زندگی افراد ● دانش عمومی نسبت به دانش علمی ارزش حاصل می‌شود که از راه «جامعه‌پذیری» و ● ناچیزی دارد. «فرهنگ‌پذیری» به دست می‌آید.

شکل دیدگاه اول: متباین هستند. (متخارج هستند).

دیدگاه دوم

- تفاوت جدی میان دانش علمی و عمومی وجود ندارد.
- دیدگاه اول را کاملاً مردود می‌داند.
- هیچ دانشی واقعیت را کشف نمی‌کند و هیچ دانشی واقعیت را بازخوانی نمی‌کند؛ بلکه دانش‌ها، واقعیت را خلق و بازسازی می‌کنند. (یعنی این که دانش علمی یا عمومی نمی‌توانند به آنچه واقعاً در واقعیت وجود دارد، دست یابند؛ بلکه آن‌ها می‌توانند تفسیری از واقعیت ارائه کنند که شاید برابر با واقعیت نباشد.)
- این دیدگاه در تقابل با دیدگاه اول است: الف) همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند. ب) تفکیکی میان دانش عمومی و دانش علمی قائل نیست.

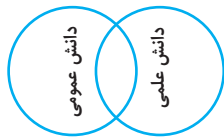
شکل دیدگاه دوم: متداخل هستند. (عموم و خصوص مطلق هستند).

دیدگاه سوم

- برخلاف دیدگاه اول، دانش علمی را محدود به دانش تجربی نمی‌کند.
- دانش علمی شامل این سه نوع دانش است: دانش تجربی + دانش عقلانی + دانش وحیانی
- هر کدام از سه نوع دانش علمی، ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارند.
- دانش عمومی: کم‌وبیش در این نوع دانش، موارد حقیقی و صحیح وجود دارد.
- اعتبار دانش علمی بیشتر است یا دانش عمومی؟ پاسخ: دانش علمی.
- دانش علمی ریشه در دانش عمومی دارد، اما دانش علمی می‌تواند از دانش عمومی انتقاد کند.
- دانش عمومی و دانش علمی رابطه متقابل دارند: هر دو بر هم اثرگذار و از هم اثرپذیر هستند و در طی زمان، با هم متناسب می‌شوند.

شکل دیدگاه سوم: متقاطع هستند. (عموم و خصوص من وجه هستند).

سر تا ته درس را دوره کنیم!

(کنکاشی - مقایسه‌ای)

۱۱۸۲. در مورد «ذخیره دانشی» کدام گزینه درست است؟

- ۱ دانش لازم برای زندگی یا همان «دانش عمومی» است.
- ۲ کنش‌های روزانه ماست که اغلب از دانش نهفته در پس آن غافلیم.
- ۳ دانشی که در بدو تولد و با ورود به جهان اجتماعی با دیگران شریک می‌شویم.
- ۴ تجربه‌های فردی و اجتماعی که در مدرسه، دانشگاه و در ارتباط با دیگران می‌آموزیم.

(کنکاشی)

۱۱۸۳. کدام گزینه دلیل مناسبی برای عمومی نامیدن «دانش عمومی» است؟

- ۱ وجود آن در همه کنش‌های انسان الزامی است و عمیق‌ترین بخش ذخیره دانشی است.
- ۲ جامعه، دانش لازم برای زندگی را در اختیار ما می‌گذارد و گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی است.
- ۳ تلاش‌های علمی موجب گسترده شدن دانش عمومی می‌شود و امکان عمیق‌تر شدن می‌یابد.
- ۴ برای حل مسائل و مشکلات در زندگی اجتماعی به طور عام به کار برده می‌شود.

(کنکاشی)

۱۱۸۴. دانش ..... گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست که ما ..... درباره آن می‌اندیشیم و ..... از آن استفاده می‌کنیم.

- ۱ علمی - کمتر - کمتر   ۲ عمومی - بیشتر - کمتر   ۳ عمومی - کمتر - بیشتر   ۴ علمی - کمتر - بیشتر

(کنکاشی - مقایسه‌ای)

۱۱۸۵. در مورد رابطه «دانش عمومی» و «دانش علمی» کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ دانش عمومی مقدمه ظهور دانش علمی است.
- ۲ دانش عمومی برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی شکل می‌گیرد.
- ۳ دانش عمومی دانش علمی را غنی‌تر می‌کند.
- ۴ دانش علمی درک عمیقی از شناخت جهان اجتماعی ایجاد می‌کند.

(کنکاشی)

۱۱۸۶. در مورد دانش مفید و کاربردی، کدام گزینه درست است؟

- ۱ همسو با هویت فرهنگی و ناظر به حل مسائل جامعه خودمان است.
- ۲ دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را دارد.
- ۳ دقیق‌تر و علمی‌تر از دانش عمومی زمان خود است.
- ۴ با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند.

(کنکاشی)

۱۱۸۷. در مورد رویکرد «تجربه‌گرایی» درستی و نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید.

- الف) از نیمه دوم قرن بیستم در جهان غرب پیدا شد.
 ب) فلسفه، اخلاق و علوم دینی را جزء علوم می‌دانست اما علوم اجتماعی و انسانی را فقط در صورتی که از روش تجربی استفاده نمایند، علم تلقی می‌کرد.
 پ) روش تجربی را تنها راه کسب علم می‌دانست.
 ت) به جای موضوع بر روش علوم تأکید می‌کرد.

- ۱ ن - ن - د - د   ۲ د - ن - د - ن   ۳ ن - د - د - ن   ۴ د - د - ن - ن

کتاب را زیر ذره‌بین بگذاریم!

(ترکیبی)

۱۱۸۸. در مورد ذخیره دانشی، درستی و نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید.

- الف) تنها آن دسته از آگاهی‌هایی است که ما با ورود به جهان اجتماعی با دیگران سهیم می‌شویم.
 ب) آگاهی‌هایی است که براساس تجربه‌های فردی و اجتماعی خود به دست می‌آوریم.
 پ) هر فرد، گروه، قوم و جامعه‌ای دارای نوعی از ذخیره دانشی است.
 ت) ذخیره دانشی، همان دانش عمومی یک جامعه است.

- ۱ ن - د - د - ن   ۲ ن - د - د - د   ۳ د - ن - ن - ن   ۴ د - ن - ن - د

(ترکیبی)

۱۱۸۹. هر کدام از گزاره‌های زیر به ترتیب با کدام یک از گزینه‌ها ارتباط می‌یابند؟
«دانشی که انسان‌ها در طول زندگی به دست می‌آورند.» - «دانشی که برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد» - «دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد.»

- ۱) ذخیره دانشی - دانش علمی - جامعه و فرهنگ
۲) دانش عمومی - دانش علمی - جهان اجتماعی
۳) دانش عمومی - ذخیره دانشی
۴) دانش عمومی - ذخیره دانشی - جهان اجتماعی

(ترکیبی)

۱۱۹۰. کدام گزینه به ترتیب «نحوه شکل‌گیری» و «پیشرفت» دانش علمی را نشان می‌دهد؟

- ۱) با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد و با تأمل و اندیشه در ذخیره دانشی پیشرفت می‌کند.
۲) با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد و با تأمل و اندیشه در دانش علمی پیشرفت می‌کند.
۳) با تأمل و اندیشه در دانش عمومی شکل می‌گیرد و با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی پیشرفت می‌کند.
۴) با تأمل و اندیشه در ذخیره دانشی شکل می‌گیرد و با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی پیشرفت می‌کند.

(عدت و معلومی)

۱۱۹۱. در صورت عدم وجود دانش عمومی با چه مشکلی روبه‌رو می‌شویم؟

- ۱) به درک عمیقی از جهان اجتماعی دست نمی‌یابیم.
۲) توان دفاع از حقایق موجود را از دست می‌دهیم.
۳) به سختی بر ذخیره دانشی ما افزوده می‌شود.
۴) راه برای رشد دانش علمی ما هموار می‌شود.

(مفوقی)

۱۱۹۲. رابطه دانش عمومی و دانش علمی، با ذخیره دانشی در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- ۱) هر دو بخشی از ذخیره دانشی هستند؛ اما حوزه دانش علمی گسترده‌تر است.
۲) هر دو بخشی از ذخیره دانشی هستند؛ اما دانش علمی، دانش عمومی را نیز در بر می‌گیرد.
۳) هر دو بخشی از ذخیره دانشی هستند؛ اما دانش عمومی، دانش علمی را نیز در بر می‌گیرد.
۴) هر دو بخشی از ذخیره دانشی هستند؛ اما حوزه دانش عمومی گسترده‌تر است.

(ترکیبی)

۱۱۹۳. توضیحات کدام گزینه درباره «ذخیره آگاهی» به ترتیب درست و نادرست می‌باشد؟

- ۱) همان ذخیره دانش هر امت، قوم و جامعه است - گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی، دانش عمومی است.
۲) راهنمای زندگی هر فرد، قوم و گروه است - اگر ذخیره آگاهی نباشد، زندگی انسان مختل می‌شود و جهان اجتماعی از بین می‌رود.
۳) اندوخته مشترکی از دانش‌ها و آگاهی‌ها است که هنگام تعامل با دیگران از آن استفاده می‌کنیم - راهنمای زندگی هر فرد، گروه و قوم است.
۴) از دو بخش دانش عمومی و دانش علمی تشکیل می‌شود - از تجربه‌های فردی و اجتماعی، مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و ... شکل می‌گیرد.

(مفوقی)

۱۱۹۴. گزاره‌های زیر به ترتیب در کدام گروه از دانش‌ها قرار می‌گیرند؟

- الف) فردی که در یک خیابان راه می‌رود.
ب) فوتبالیستی که به طور حرفه‌ای فوتبال بازی می‌کند.
پ) زنی که در کلاس آموزشی امداد شرکت می‌کند.
ت) مردی که در طی کوهنوردی، آتش درست کردن بدون امکانات لازم را یاد می‌گیرد.

- ۱) دانش عمومی - دانش علمی - دانش علمی
۲) دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی
۳) دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی
۴) دانش علمی - دانش عمومی - دانش عمومی

(مفوقی)

۱۱۹۵. هر کدام از گزاره‌های زیر به ترتیب در حوزه کدام دانش قرار می‌گیرند؟

- الف) تسلط بر دستور زبان مادری
ب) استفاده از مترو برای رهایی از ترافیک
پ) جمعیت‌شناسی
ت) ایستادن پشت چراغ قرمز

- ۱) دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی
۲) دانش علمی - دانش عمومی - دانش علمی
۳) دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی
۴) دانش عمومی - دانش علمی - دانش عمومی

۱۱۹۶. «نتیجه داشتن دانش علمی»، «شیوه آغاز دانش علمی» و «نتیجه ورود به جهانی که دیگران در آن زندگی می‌کنند.» در گزینه ..... به درستی آمده است.

(ترکیبی)

- ۱) درک عمیق از شناخت عمومی - تردید در دانش عمومی - پی بردن به اهمیت شناخت عمومی
۲) درک عمیق از شناخت علمی - تردید در دانش علمی - شریک شدن در مجموعه‌ای از دانش‌ها
۳) دفاع از حقایق موجود در شناخت علمی - تأمل و اندیشه در دانش علمی - پی بردن به اهمیت شناخت عمومی
۴) دفاع از حقایق موجود در شناخت عمومی - تأمل و اندیشه در دانش عمومی - شریک شدن در مجموعه‌ای از شناخت‌ها

(مفوقی)

۱۱۹۷. گزاره «کاهش یا افزایش بی‌رویه جمعیت، زمینه رشد علم جمعیت‌شناسی را فراهم می‌کند.» اثر کدام دانش بر دیگری را نشان می‌دهد؟

- ۱) دانش عمومی بر دانش علمی
۲) دانش علمی بر دانش عمومی
۳) دانش علمی بر ذخیره دانشی
۴) دانش عمومی بر ذخیره دانشی

۱۱۹۸. «چگونگی رخ دادن تعارض بین دانش عمومی و دانش علمی»، «نتیجه تعارض بین این دو دانش» و «روش حل این تعارض» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

(ترکیبی)

- ۱) نفوذ دانش عمومی جدید مغایر با هویت فرهنگی افراد جامعه - از رونق افتادن دانش علمی - طرح ایده‌های جدید
۲) نفوذ دانش علمی جدید هم‌سو با هویت فرهنگی افراد جامعه - قطع ارتباط دوسویه دانش عمومی و علمی - طرح ایده‌های جدید
۳) نفوذ دانش علمی جدید مغایر با هویت فرهنگی افراد جامعه - قطع ارتباط دوسویه دانش علمی و عمومی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر
۴) نفوذ دانش عمومی جدید هم‌سو با هویت فرهنگی افراد جامعه - از رونق افتادن دانش عمومی - دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر

(ترکیبی)

۱۱۹۹. گزینه ..... در مورد «دانش علمی» نادرست است.

- ۱ هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد.
- ۲ دانش علمی فرد را به درک عمیقی از شناخت عمومی جهان اجتماعی خود می‌رساند.
- ۳ تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.
- ۴ ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود آنگاه که دانش علمی، مطالب دانش عمومی را نقض کند.

(مفهومی)

۱۲۰۰. در کدام گزینه به ترتیب «اثر دانش علمی بر دانش عمومی» و «اثر دانش عمومی بر دانش علمی» آمده است؟

- ۱ بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند. - هنگام وقوع یک مسئله خاص در جامعه، زمینه برای پیدایش دانش علمی فراهم می‌شود.
- ۲ بر ذخیره دانش عمومی جامعه می‌افزاید و دانش علمی را غنی‌تر می‌کند. - هنگام وقوع یک مسئله خاص در جامعه، زمینه برای پیدایش دانش عمومی فراهم می‌شود.
- ۳ هنگام وقوع یک مسئله خاص در جامعه، زمینه برای پیدایش دانش عمومی فراهم می‌شود. - بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.
- ۴ هنگام وقوع یک مسئله خاص در جامعه، زمینه برای پیدایش دانش علمی فراهم می‌شود. - بر ذخیره دانش عمومی جامعه می‌افزاید و دانش علمی را غنی‌تر می‌کند.

(ترکیبی)

۱۲۰۱. کدام گزینه به ترتیب در مورد «علت» و «پیامد» تعارض در جهان‌های اجتماعی مختلف درست است؟

- ۱ تعاریف متفاوت از دانش براساس هویت فرهنگی - از رونق افتادن دانش عمومی
- ۲ تعاریف متفاوت از دانش علمی براساس هویت فرهنگی - از دست دادن توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی
- ۳ تعاریف متفاوت از هویت فرهنگی - از رونق افتادن دانش علمی
- ۴ تعاریف متفاوت از دانش عمومی - قطع ارتباط دوسویه دانش عمومی و علمی

(ترکیبی)

۱۲۰۲. مطالب زیر به ترتیب به کدام یک از دیدگاه‌ها درباره دانش عمومی و دانش علمی مربوط است؟

- الف) دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود.
ب) دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.
پ) همه دانش‌ها دانش حاصل از زندگی است.
ت) در برخی از نسل‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و عمومی فرو می‌پاشد.

۱ دوم - اول - سوم - دوم	۲ سوم - دوم - اول - سوم
۳ دوم - دوم - اول - سوم	۴ سوم - اول - دوم - دوم

جاهای خاص کتاب را فراموش نکنیم!

(مفهومی)

۱۲۰۳. یادگیری دانش عمومی از چه زمانی آغاز می‌شود و تا چه زمانی ادامه می‌یابد؟

- ۱ از هنگام ورود به مدرسه تا زمانی که فرد به ثبات اندیشه می‌رسد.
- ۲ از بدو تولد تا هنگام مرگ
- ۳ از هنگامی که فرد زبان می‌گشاید تا هنگام مرگ
- ۴ از هنگام ورود به اجتماع تا هنگام مرگ

۱۲۰۴. «فیلم سینمایی دورافتاده روایت فردی است که مجبور می‌شود به تنهایی در یک جزیره زندگی کند. او برای درست کردن آتش، ساعت‌ها وقت

(مفهومی)

صرف می‌کند و ...» کدام عبارت توصیف مناسبی در رابطه با این فیلم است؟

- ۱ اگر جهان اجتماعی دانش عمومی لازم برای انجام کنش‌ها را در اختیار ما قرار ندهد، انجام هر کنشی دشوار است.
- ۲ هرگاه در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد.
- ۳ تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.
- ۴ در برابر بحران‌ها، کسانی که دانش عمومی دارند نظر می‌دهند، اما آن‌ها که دانش علمی دارند نظر دقیق‌تر می‌دهند.

(تصویری - مفهومی)

۱۲۰۵. در رابطه با «دانش عمومی»، «دانش علمی» و «ذخیره دانشی» کدام تصویر درست است؟

۱۲۰۶. هر کدام از پدیده‌های زیر، به ترتیب با کدام قسمت از جدول ارتباط دارند؟

پدیده اجتماعی	دانش عمومی	دانش علمی
الف) زبان	۱	۲
ب) اختراع ساعت الکترونیکی	۱	۲
پ) آبیاری کوزه‌ای	۱	۲

۱ الف) ۱ و ۲ - ب) ۲ - پ) ۱

۲ الف) ۲ - ب) ۱ و ۲ - پ) ۲

۱۲۰۷. آنچه موجب می‌شود در جهان‌های اجتماعی، تعاریف مختلف از دانش علمی ارائه گردد، کدام است؟

(ترکیبی)

پیشنهاد کدام نوع دانش برای مواجهه با کم‌آبی است؟

۱ تفاوت در ذخیره دانشی جهان‌های اجتماعی - دانش عمومی

۲ تفاوت در هویت اجتماعی جهان‌های اجتماعی - دانش عمومی

۳ تفاوت در هویت فرهنگی جهان‌های اجتماعی - دانش علمی

۴ تفاوت در ذخیره آگاهی جهان‌های اجتماعی - دانش علمی

۱۲۰۸. رابطه دانش عمومی و دانش علمی، در دیدگاه اول تا سوم به ترتیب چگونه است؟

(ترکیبی - مفهومی)

۱ متباین - متداخل - متقاطع

۲ متداخل - متباین - متقاطع

۳ متباین - متباین - متداخل

۴ متداخل - متقاطع - متداخل

با گنگور هم‌سطح شویم!

۱۲۰۹. در تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی، چه اقداماتی صورت می‌گیرد؟

(سراسری ۹۸)

۱ کسانی که دانش علمی دارند با درک عمیقی که از شناخت عمومی دارند، آسیب‌ها و اشکالاتی را که به شناخت عمومی راه پیدا کرده شناسایی و راه‌حل ارائه می‌دهند.

۲ همه کسانی که از دانش عمومی برخوردارند این تعارض‌ها را شناسایی می‌کنند، اما افرادی که درباره این مسائل شناخت دقیق‌تری دارند، می‌توانند راه‌حل‌های صحیح ارائه کنند.

۳ اعضای جامعه برای حل این تعارض‌ها تلاش می‌کنند. حل تعارض‌ها گاه با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاه با طرح ایده‌های جدید انجام می‌شود.

۴ در چنین شرایطی، ارتباط دوسویه میان دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود، دانش علمی از رشد و رونق باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل دانش عمومی را از دست می‌دهد.

۱۲۱۰. عبارت درست در رابطه با «دانش علمی» و «دانش عمومی» کدام است؟

(فارج از کشور ۹۸)

۱ دانش عمومی با تأمل و اندیشه در دانش علمی به دست می‌آید. - کسی که دانش علمی دارد به درک عمیقی از شناخت عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد. دانشی ماست.

۲ کسی که دانش علمی دارد، آسیب‌ها و اشکالاتی را که به شناخت عمومی راه پیدا کرده باشند شناسایی می‌کند. - دانش عمومی گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی است.

۳ جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف یکسانی از دانش علمی دارند. - افرادی که درباره مسائل اجتماعی شناخت عمومی دارند از شناختی دقیق برخوردارند.

۴ دارا بودن شناخت عمومی موجب می‌شود شخص قدرت پیدا کند که از حقایق موجود در شناخت علمی دفاع کند. - با تولد و ورود به جهان اجتماعی، دانش عمومی با دیگران سهیم می‌شویم.

۱۲۱۱. در شکل روبه‌رو عبارت درست، درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی کدام است؟

(سراسری ۹۹)

۱ دانش علمی راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است و مرزهای این دو دانش فرو می‌باشد.

۲ دانش عمومی پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی است و دانش‌ها به کشف و بازخوانی واقعیت نمی‌پردازند.

۳ دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد و تصحیح آن را دارد و با تأثیرگذاری بر یکدیگر به مرور متناسب می‌شوند.

۴ دانش عمومی، دانش موقوت و معتبر است اما دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.

۱۲۱۲. کدام عبارت، درباره رابطه دانش عمومی و علمی در شکل روبه‌رو، درست است؟

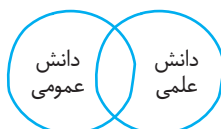
(فارج از کشور ۹۹، با تغییر)

۱ دانش‌ها نه کشف و بازخوانی واقعیت، بلکه بازسازی واقعیت هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند.

۲ دانش علمی ضمن ریشه داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد و تصحیح آن را دارد و با تأثیرگذاری بر یکدیگر به مرور متناسب می‌شوند.

۳ دانش علمی، راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است. دانش علمی پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی است.

۴ دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود بلکه دانش‌های فراتجربی را نیز شامل می‌شود که همه، یک ملاک سنجش و اعتباریابی دارد.

۱۱۶۲. **گزینه ۳** وقوع انقلاب اسلامی ایران، شاهدهی گویا برای حضور تاریخ‌ساز فرهنگ‌های غیرغربی بود و بر تکوین و گسترش اندیشه‌های پسامدرن تأثیر گذاشت. توجه: فرهنگ غرب با بحران‌های معرفتی مواجه است، نه بحران‌های عمیق معرفتی که در گزینه‌های «۲» و «۴» آمده است؛ زیرا در آن صورت باید دچار تحول فرهنگی می‌شد. صفحه ۱۳۰

۱۱۶۳. **گزینه ۱** ورود رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در سطوح مختلف جوامع غربی منجر به شکل‌گیری نظریه‌های افول سکولاریسم شد. صفحه ۱۳۱

۱۱۶۴. **گزینه ۱** انقلاب اسلامی ایران به بلوک شرق وابسته نبود، در نتیجه موانع آمریکا را در مرزهای جنوب شوروی فرو نمی‌ریخت. صفحه ۱۳۴

۱۱۶۵. **گزینه ۴** انقلابی که با آرمان‌ها و ارزش‌های مدرن پس از رنسانس به‌وجود آمد، انقلاب فرانسه بود. صفحه ۱۳۴

۱۱۶۶. **گزینه ۱** نخستین بیدارگران اسلامی به‌دنبال اصلاح رفتار و ساختار حاکمیت بودند؛ پس گزینه‌های «۲» و «۳» را رد می‌کنیم. بیداری اسلامی حاصل انتقال بیداری از سطح نخبگان به فرهنگ عمومی مردم است، نه حاصل انتقال بیداری به سطح علما و فرهنگ عمومی که در گزینه «۴» به آن اشاره شده است. صفحه ۱۳۸

۱۱۶۷. **گزینه ۴** اقدامات غرب برای مقابله با حضور فرهنگی و تمدنی جهان اسلام: عمل کردن براساس نظریه‌های پایان تاریخ فوکویاما و جنگ تمدن‌ها. نخستین اقدامات جهان غرب برای مقابله با تأثیرات جهانی انقلاب اسلامی ایران: کودتای نوژه و جنگ تحمیلی بر ایران. صفحات ۱۳۱ و ۱۳۲

۱۱۶۸. **گزینه ۲** بخش اول تمام گزینه‌ها در ارتباط با نظریه «جنگ تمدن‌ها» درست است؛ اما تنها بخش دوم گزینه «۲» در ارتباط با نظریه «پایان تاریخ فوکویاما» درست است. صفحه ۱۳۲

۱۱۶۹. **گزینه ۱** در گزینه «۱» کلمه «عقلانی» باید «غیرعقلانی» می‌شد تا عبارت، متناسب با صورت سؤال شود. صفحات ۱۳۱ و ۱۳۲

۱۱۷۰. **گزینه ۲** مقایسه این سه انقلاب: انقلاب فرانسه و انقلاب اکتبر در چارچوب آرمان‌ها و ارزش‌های روشنگری شکل گرفتند؛ اما انقلاب اسلامی ایران با توجه به آرمان‌های معنوی و توحیدی شکل گرفت. صفحه ۱۳۵

۱۱۷۱. **گزینه ۱** «قسمت اول»: در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» درست است. / «قسمت دوم»: در گزینه‌های «۲» «۴» نادرست است؛ زیرا باید گفته می‌شد ضد لیبرالیستی. / «قسمت سوم»: در گزینه «۳» نادرست است؛ زیرا خصلت ناسیونالیستی نداشت. صفحه ۱۳۵

۱۱۷۲. **گزینه ۱** دولتمردان و روشنفکران جهان اسلام قبل از انقلاب اسلامی ایران، مسائل و مشکلات جوامع خود را به دو صورت می‌دیدند: ۱. عده‌ای مسائل جهان اسلام را از نوع مشکلاتی می‌دانستند که در اثر عقب‌ماندگی تاریخی برای رسیدن به جوامع غربی پیش آمده بود. ۲. عده‌ای دیگر این مسائل را از نوع مشکلاتی می‌دانستند که نظام سرمایه‌داری و لیبرالیسم غربی به‌وجود آورده بود. صفحه ۱۳۶

۱۱۷۳. **گزینه ۳** کشورهایی که زیر نفوذ بلوک غرب بودند: دولت غاصب اسرائیل را به رسمیت می‌شناختند و یا در جهت سازش با آن گام برمی‌داشتند. آن‌ها که زیر نفوذ و در حاشیه بلوک شرق بودند: جبهه پایداری و مقاومت را تشکیل می‌دادند و گروه‌های مبارز فلسطینی ناگزیر به بخش اخیر ملحق می‌شدند. صفحه ۱۳۷

۱۱۷۴. **گزینه ۲** گروه‌های ناسیونالیستی، قوم‌گرایی عربی را در پیش گرفته بودند و گروه‌های مارکسیستی نیز الحادی بودند. صفحه ۱۳۷

۱۱۷۵. **گزینه ۴** این سؤال، سؤال ترکیبی از دروس ۱۴، ۱۵ و ۷ است. «قسمت اول»: این رقابت در دوران مشروطه روی داد. (درس ۱۴) / «قسمت دوم»: بعد از مرگ جمال عبدالناصر در زمان انورسادات، دولت مصر در قرارداد کمپ دیوید، اسرائیل را به رسمیت شناخت. (درس ۱۵) / «قسمت سوم»: انقلاب فرانسه. (درس ۷) ترکیبی از دروس ۷، ۱۴ و ۱۵

۱۱۷۶. **گزینه ۳** سؤال ترکیبی از درس‌های ۷، ۱۰ و ۱۵ است. نتیجه انقلاب اسلامی ایران و بازگشت به اسلام در جهان اسلام: قتل انورسادات توسط اسلام‌خواهان مصر و شکل‌گیری انتفاضه در فلسطین / ظهور دولت - ملت‌های جدید: بعد از انقلاب فرانسه / استفاده از بمب اتم برای اولین بار: در جنگ جهانی دوم ترکیبی از دروس ۷، ۱۰ و ۱۵

۱۱۷۷. **گزینه ۳** در گزینه «۳» «نسبت به بلوک غرب» باید «بلوک شرق» می‌شد، تا این گزینه مفهوم درستی داشته باشد. صفحه ۱۳۱

۱۱۷۸. **گزینه ۲** این سؤال ترکیبی از دروس ۶، ۱۰ و ۱۵ است. «الف»: انقلاب اسلامی ایران در الجزایر موجب تشکیل جبهه نجات اسلامی و پیروزی اسلام‌گرایان در انتخابات ۱۹۹۰ میلادی شد. / «ب»: جنگ‌های صلیبی، مواجهه اروپاییان با مسلمانان و فتح قسطنطنیه، زمینه‌های فروریختن اقتدار کلیسا را فراهم کرد. / «پ»: به نظر کنت، بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت بر می‌بندد. ترکیبی از دروس ۶، ۱۰ و ۱۵

۱۱۷۹. **گزینه ۱** انقلاب اسلامی، آرمان‌ها، ارزش‌ها و رسالت خود را به حل چالش‌های جامعه ایران یا شیعیان جهان محدود نکرد؛ بلکه ۱. از عزت و اقتدار اسلام پاسداری می‌کرد، ۲. دفاع از محرومان و مستضعفان جهان را وظیفه خود می‌دانست، ۳. فطرت الهی همه انسان‌ها را مخاطب قرار می‌داد و ۴. حل مشکلات معرفتی و معنوی بشر را رسالت خود می‌دید. صفحه ۱۳۰

۱۱۸۰. **گزینه ۴** «قسمت اول»: جوامع سوسیالیستی اگر تحقق پیدا کنند با دو مشکل مواجه می‌شوند: ۱. از بین رفتن آزادی افراد به بهانه عدالت اقتصادی و ۲. پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت. / «قسمت دوم»: فوکویاما در نظریه «پایان تاریخ» خود، فروپاشی بلوک شرق و غلبه نظام لیبرال دموکراسی را پایان مبارزات عقیدتی - سیاسی بشر می‌داند. / «قسمت سوم»: تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و کانون‌های صهیونیستی دو نتیجه به‌دنبال دارد: ۱. هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌کند و ۲. آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است؛ پس علاوه بر تأثیر بر جوامع غیرغربی، برخورد غرب نیز تأثیر مخرب می‌گذارد. صفحات ۱۱۸، ۸۰ و ۱۳۲

۱۱۸۱. **گزینه ۴** «قسمت اول»: تغییر ساختار سیاسی از ویژگی‌های انقلاب اجتماعی است (جدول مقایسه کنید صفحه ۱۱۸). / «قسمت دوم»: جوامع سوسیالیستی اگر تحقق یابند با دو مشکل روبه‌رو هستند: ۱. از بین رفتن آزادی افراد به بهانه عدالت اقتصادی و ۲. پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت. / «قسمت سوم»: کشورهای غربی در نخستین نظریه‌پردازی‌های خود فروپاشی بلوک شرق را به شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد معنا می‌کردند. نظریه فوکویاما تحت عنوان «پایان تاریخ» نیز همین معنا را القا می‌کرد که با فروپاشی بلوک شرق، نظام لیبرال دموکراسی که آخرین و بهترین نظام سیاسی است غلبه می‌یابد و مبارزات عقیدتی - سیاسی بشر را پایان می‌بخشد. صفحات ۱۱۸، ۸۰ و ۱۳۲

۱۱۸۲. **گزینه ۴** در تمامی گزینه‌ها به‌جز گزینه «۴» ذخیره دانشی با دانش عمومی برابر دانسته شده است، درحالی‌که ذخیره دانشی فراتر از دانش عمومی است. صفحه ۳

۱۱۸۳. **گزینه ۲** جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم، دانش لازم برای زندگی یا همان دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد. دانش عمومی، گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست. صفحه ۴

۱۱۸۴. **گزینه ۳** دانش عمومی گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست که ما کم‌تر درباره آن می‌اندیشیم و بیش‌تر از آن استفاده می‌کنیم. صفحه ۴

۱۱۸۵. **گزینه ۳** گزینه «۳» نادرست است. زیرا: «دانش علمی» با حل مسائل و مشکلات «دانش عمومی» آن را غنی‌تر می‌سازد و به تدریج بر ذخیره دانشی جامعه می‌افزاید. صفحه ۵

۱۱۸۶. **گزینه ۱** دانش مفید و کاربردی: دانشی است که همسو با هویت فرهنگی و ناظر به حل مسائل جامعه خودمان است. صفحه ۷

۱۱۸۷. **گزینه ۱** این رویکرد از اوایل قرن بیستم در جهان غرب شکل گرفت و در نیمه دوم قرن بیستم از رونق افتاد و فلسفه و اخلاق و دین را کلاً جزء علوم نمی‌دانست.

۱۱۸۸. **گزینه ۱** بررسی عبارت‌های نادرست: الف) نادرست است. زیرا: این نوع آگاهی، یک بخش از ذخیره دانشی یعنی «دانش عمومی» است. ت) نادرست است. زیرا: دانش عمومی، زیرمجموعه ذخیره دانشی است. صفحات ۲ و ۳

۱۱۸۹. **گزینه ۲** «دانشی که انسان‌ها در طول زندگی به دست می‌آورند.» دانش عمومی؛ «دانشی که برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد.» دانش علمی؛ «دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد.» جهان اجتماعی، یعنی جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم. صفحات ۳ تا ۵

۱۱۹۰. **گزینه ۳** در کتاب در دو مورد نحوه شکل‌گیری مطرح شده، یک مورد گفته شده که دانش علمی با تأمل و اندیشه در دانش عمومی به دست می‌آید که نحوه شکل‌گیری آن را نشان می‌دهد و در موردی دیگر (همان صفحه) گفته شده که دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند. پس در مورد شکل‌گیری، هر دو گزاره درست است. پس قسمت اول سؤال در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» می‌تواند درست باشد. گزینه «۴» قسمت اول نادرست است؛ زیرا به جای دانش عمومی، ذخیره دانشی قرار داده است. در قسمت دوم سؤال فقط گزاره دوم را می‌توان قرار داد. بنابراین گزینه درست، گزینه «۳» است. صفحه ۵

۱۱۹۱. **گزینه ۳** دانش عمومی امکانی به انسان می‌دهد که از تجربیات قبلی دیگران استفاده کند که نیاز نداشته باشد برای انجام هر کاری فکر کند تا آگاهی لازم را به دست آورد. پس در وقت او صرفه‌جویی می‌شود و می‌تواند به فعالیت‌های جدیدتری برای ارتقای ذخیره دانشی خود بپردازد. در غیر این صورت به سختی بر ذخیره دانشی او افزوده می‌شود. صفحه ۴

۱۱۹۲. **گزینه ۴** این سؤال به نوعی توضیح شکل‌های سؤال بالا می‌باشد. بررسی سایر گزینه‌ها؛ گزینه «۱» نادرست است زیرا حوزه دانش علمی گسترده‌تر نیست. گزینه «۲» و «۳» نادرست هستند، زیرا اگر بگوییم یکی از دانش‌های علمی یا عمومی، دیگری را در برمی‌گیرد. به این معنی است که رابطه این دو را عموم و خصوص من وجه بدانیم، در حالی که در کتاب گفته شده دانش عمومی، مقدمه دانش علمی است و بخش گسترده‌تر ذخیره دانشی را در برمی‌گیرد. صفحات ۳ تا ۶

۱۱۹۳. **گزینه ۲** گزینه «۱» قسمت اول و دوم درست است. / گزینه «۳»: قسمت اول نادرست است، زیرا تعریف دانش عمومی است و قسمت دوم درست است. / گزینه «۴»: قسمت اول و قسمت دوم درست است. / گزینه «۲»: قسمت اول درست اما قسمت دوم نادرست است و در تعریف دانش عمومی استفاده می‌شود، نه ذخیره دانشی. صفحات ۲ و ۳

۱۱۹۴. **گزینه ۲** الف) راه رفتن در یک خیابان، وقتی در حالت خاصی نباشد نیاز به دانش علمی ندارد. پس: دانش عمومی است. / ب) واژه حرفه‌ای نشان می‌دهد که فرد آموزش دیده است. پس: دانش علمی است. / پ) کلاس آموزشی امداد، به روش علمی آموزش می‌دهد. پس: دانش علمی است. / ت) این یادگیری در اثر تجربه فردی است پس: دانش عمومی است. صفحات ۳ تا ۵

۱۱۹۵. **گزینه ۱** الف) تسلط بر دستور زبان، شناخت علمی است، زیرا فقط متخصصان علم زبان‌شناسی می‌توانند آن را دریابند و آموزش دهند. / ب) ترافیک یک پدیده اجتماعی است و شناخت عمومی حکم می‌کند که برای رهایی از این امر از وسایل نقلیه عمومی استفاده شود در حالی که در دانش علمی از چرایی وقوع ترافیک و راه‌حل‌هایی آن سخن به میان می‌آید. / پ) جمعیت‌شناسی یک علم است. / ت) ایستادن پشت چراغ قرمز براساس دانش عمومی رخ می‌دهد و معمولاً انسان‌ها برحسب عادت این عمل را تکرار می‌کنند و از آگاهی و دانشی که در پس آن نهفته است، غافل‌اند. صفحات ۵ و ۶

۱۱۹۶. **گزینه ۴** «نتیجه داشتن دانش علمی»: ۱. به درک عمیقی از شناخت عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد. / ۲. آسیب‌ها و اشکالاتی را که به شناخت عمومی راه پیدا کرده باشند، شناسایی می‌کند. / ۳. قدرتی می‌یابد که از حقایق موجود در شناخت عمومی دفاع کند. (بخش اول گزینه‌های «۱» و «۴» درست است.) / «شبهه آغاز دانش علمی»: با تأمل و اندیشه در شناخت عمومی / «نتیجه ورود به جهانی که دیگران در آن زندگی می‌کنند»: شریک شدن در مجموعه‌ای از شناخت‌ها که آن‌ها دارند. صفحات ۵ و ۴

۱۱۹۷. **گزینه ۱** دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند؛ یعنی هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، (یعنی مشکلی در دانش عمومی به وجود می‌آید) زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد. صفحه ۵

۱۱۹۸. **گزینه ۳** «چگونگی رخ دادن تعارض بین دانش عمومی و دانش علمی» در صورتی که دانش علمی جدیدی مغایر با هویت فرهنگی افراد به آن جامعه نفوذ کند. / «نتیجه تعارض بین این دو دانش»: ۱. قطع ارتباط دوسویه این دو نوع دانش. ۲. از رونق افتادن دانش علمی. / «روش حل این تعارض»: ۱. دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر. ۲. طرح ایده‌های جدید. صفحه ۶

۱۱۹۹. **گزینه ۴** گزینه «۴» نادرست است. زیرا: آن‌گاه چنین روی می‌دهد که جهان‌های اجتماعی مختلف بدون توجه به هویت فرهنگی خود، تعاریف یکسانی از دانش علمی ارائه کنند. صفحه ۶

۱۲۰۰. **گزینه ۱** «اثر دانش عمومی بر دانش علمی»: هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد. یعنی دانش عمومی منجر به ایجاد دانش علمی شده است. / «اثر دانش علمی بر دانش عمومی»: تلاش‌های علمی نیز به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و هم دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند. سایر اثرات دانش علمی بر دانش عمومی را در صفحه ۵ کتاب درسی مطالعه کنید.

۱۲۰۱. **گزینه ۲** جهان‌های اجتماعی مختلف، براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند، بنابراین علت وقوع تعارض میان جهان‌های اجتماعی و یا درون یک جهان اجتماعی مشخص شد. پس گزینه «۱» ناقص و گزینه «۴» نادرست است. / پیامد: ۱. قطع ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی. ۲. از رونق افتادن دانش علمی. ۳. از دست دادن توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی. بنابراین قسمت دوم همه گزینه‌ها درست است به جز گزینه «۱». صفحات ۶ و ۷

۱۲۰۲. **گزینه ۴** الف) دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود بلکه دانش‌های فراطربری مانند عقلانی و وحیانی را شامل می‌شود. دیدگاه سوم / ب) دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید. دیدگاه اول / پ) همه دانش‌ها حاصل از زندگی است. دیدگاه دوم / ت) در برخی از نحل‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و عمومی فرو می‌باشد. دیدگاه دوم. صفحه ۸

۱۲۰۳. **گزینه ۲** انسان با ورود به جهانی که دیگران در آن به سر می‌برند (یعنی در بدو تولد)، در مجموعه‌ای از شناخت‌ها با آن‌ها شریک می‌شود. این دانش مشترک، همان دانش عمومی است. این روند تا هنگام مرگ فرد ادامه می‌یابد. صفحات ۲ تا ۴

۱۲۰۴. **گزینه ۱** این فیلم نشان می‌دهد که: اگر جهان اجتماعی، دانش عمومی لازم برای انجام کنش را در اختیار ما قرار ندهد، انجام هر کنشی دشوار است. صفحه ۴

۱۲۰۵. **گزینه ۱** ذخیره دانشی به دو بخش تقسیم می‌شود: ۱. دانش عمومی ۲. دانش علمی. پس گزینه‌های «۲» و «۴» نادرست هستند. دقت کنید که در کتاب درسی گفته شده است: دانش عمومی گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی است پس سطح بزرگ‌تری را در برمی‌گیرد. گزینه «۳» نادرست است. صفحات ۳ و ۴

۱۲۰۶. **گزینه ۱** در مورد زبان ما هم دانش عمومی داریم (صحبت به زبان مادری) و هم می‌توانیم دانش علمی داشته باشیم. (تسلط به دستور زبان مادری) ساعت الکترونیکی براساس دانش علمی ایجاد شده است و آبیاری کوزه‌های براساس دانش عمومی برای ما قابل استفاده است و دانشی است که در طی زندگی اجتماعی ایجاد شده است. صفحات ۵ و ۶

۱۲۰۷. **گزینه ۳** «علت تفاوت تعاریف مختلف از دانش علمی در جهان‌های اجتماعی متفاوت»: جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند. / «آبیاری زیرسطحی با لوله‌های قطرچکان»: پیشنه‌های دانش علمی برای مواجهه با کم‌آبی است. صفحه ۶

۱۲۰۸. **گزینه ۱** رابطه دانش عمومی و دانش علمی در دیدگاه اول: بی‌ارتباط با هم هستند پس: رابطه تباین دارند و دو دایره متخارج هستند. / در دیدگاه دوم: داخل هم هستند پس رابطه عموم و خصوص مطلق دارند و متداخل نامیده می‌شوند. / در دیدگاه سوم: در بخشی با هم مشترک هستند؛ یعنی متقاطع‌اند. *صفحه ۸*

۱۲۰۹. **گزینه ۳** گاهی میان دانش عمومی و دانش علمی یک جهان اجتماعی تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جهان اجتماعی برای حل این تعارض‌ها تلاش می‌کنند. تعارض‌ها، گاهی با رهاکردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید حل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: به ویژگی فردی که دانش علمی دارد اشاره می‌کند. / گزینه «۲»: به تفاوت دانش علمی و عمومی اشاره می‌کند و همچنین اهمیت دانش علمی را نشان می‌دهد. / گزینه «۴»: به نتیجه تعارض میان دانش علمی و عمومی اشاره می‌کند. *صفحات ۶ و ۷*

۱۲۱۰. **گزینه ۲** **بررسی سایر گزینه‌ها:** گزینه «۱»: قسمت اول نادرست است، باید گفته می‌شد «دانش علمی» با تأمل و اندیشه در «دانش عمومی» به دست می‌آید. قسمت دوم درست است. / گزینه «۳»: قسمت اول نادرست است، باید گفته می‌شد جهان‌های اجتماعی مختلف، براساس هویت فرهنگی خود، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند. قسمت دوم نیز نادرست است، باید گفته می‌شد افرادی که درباره مسائل اجتماعی شناخت علمی دارند، از شناختی دقیق برخوردارند. / گزینه «۴»: قسمت اول نادرست است و جای کلمات «علمی» و «عمومی» باید عوض شود. *صفحات ۵ و ۶*

۱۲۱۱. **گزینه ۲** شکل، به دیدگاه دوم درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی اشاره می‌کند. با این آگاهی، گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم.

گزینه «۱»: «دانش علمی راه کشف واقعیت و دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی است.» مربوط به رویکرد اول است، اما ادامه جمله «مرزهای این دو دانش فرو می‌باشد» به رویکرد دوم اشاره می‌کند و درست است. / گزینه‌های «۳» و «۴»: هر دو به رویکرد سوم اشاره می‌کنند. *صفحه ۸*

۱۲۱۲. **گزینه ۲** شکل، به رویکرد سوم اشاره دارد، با این آگاهی گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: به رویکرد دوم اشاره دارد. / گزینه «۳»: بخش اول آن به دیدگاه اول اشاره دارد و بخش دوم آن با تغییر اصلاح «دانش علمی» به «دانش عمومی» مربوط به دیدگاه دوم است. / گزینه «۴»: به رویکرد سوم اشاره می‌کند، اما قسمت دوم آن نادرست است؛ چراکه هر کدام ملاک سنجش و اعتباریابی خاص خود را دارد. *صفحه ۸*

۱۲۱۳. **گزینه ۳** مطالعه علمی اجتماعی از قبیل کلاس، محله، خانواده، روستا، شهر، کشور و جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، به شکل‌گیری علوم اجتماعی انجامید. *صفحه ۱۰*

۱۲۱۴. **گزینه ۱** گزینه «۱» نادرست است. زیرا: در علوم اجتماعی با «انسان» سروکار داریم نه موجودات زنده. *صفحه ۱۰*

۱۲۱۵. **گزینه ۳** موضوع علوم طبیعی، فعالیت‌های غیرارادی است، بنابراین مستقل از تصمیم، عمل و فهم اهداف انسان است، درحالی‌که موضوع علوم انسانی وابسته به تصمیم و فهم اهداف انسانی است. *صفحه ۱۱*

۱۲۱۶. **گزینه ۲** «روان‌شناسی» جزء علوم انسانی است، اما جزء علوم اجتماعی نیست. «پزشکی» جزء علوم انسانی نیست هرچند که در مورد انسان است اما چون در مورد «بدن انسان» است و آن نیز در حوزه آگاهی و اراده انسان نیست، پس جزء علوم انسانی نیست و علوم طبیعی است. «جامعه‌شناسی و اقتصاد» هر دو جزء علوم انسانی هستند. *صفحه ۱۱*

۱۲۱۷. **گزینه ۴** **بررسی همه گزینه‌ها:** گزینه «۱» نادرست است؛ زیرا فلسفه از کنش‌های طبیعی سخن نمی‌گوید. / گزینه «۲» نادرست است؛ زیرا پزشکی خارج از قوانین طبیعی نیست. / گزینه «۳» نادرست است؛ زیرا موضوع فلسفه، پدیده‌های طبیعی نیست. / گزینه «۴» درست است؛ زیرا پزشکی جزء علوم طبیعی است و جزء علوم انسانی نیست و فلسفه نیز نه جزء علوم طبیعی است و نه جزء علوم انسانی است. *صفحات ۱۱ و ۱۲*

۱۲۱۸. **گزینه ۱** قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است. زیرا: کنش‌های انسانی، آگاهانه، ارادی و متنوع هستند. *صفحه ۱۳*

۱۲۱۹. **گزینه ۴** تمام گزینه‌ها در مورد ظرفیت دآوری علوم اجتماعی درست است، به جز گزینه «۴». از آنجایی که علوم اجتماعی ظرفیت دآوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد، پس می‌تواند درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های این جهان هم به انسان آگاهی بدهد تا انسان به شیوه صحیح از آن‌ها استفاده کند. *صفحه ۱۳*

۱۲۲۰. **گزینه ۳** «رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت»، از فواید علوم طبیعی است و به ترتیب در اثر «شناخت طبیعت»، «پیش‌بینی حوادث طبیعی»، «پیش‌گیری حوادث» و «تسلط بر طبیعت» حاصل می‌شود. *صفحه ۱۵*

۱۲۲۱. **گزینه ۳** نام دیگر علوم طبیعی، علوم ابزاری است، نه علوم تفهیمی که در گزینه‌های «۲» و «۴» به آن اشاره شده است. علت این نام‌گذاری، این است که علوم طبیعی ابزاری است برای تسلط انسان بر طبیعت و رهاسازی او از محدودیت‌های طبیعی *صفحه ۱۵*

۱۲۲۲. **گزینه ۱** گزینه «۱»: رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت از فواید علوم طبیعی است، نه از فواید علوم انسانی *صفحه ۱۵*

۱۲۲۳. **گزینه ۳** موضوع علوم طبیعی: فعالیت‌های غیرارادی / موضوع علوم انسانی: اعمال ارادی انسان. پاسخ درست در گزینه «۳» آمده است. *صفحه ۱۱*

۱۲۲۴. **گزینه ۱** با توجه به درس‌های ۲۰۱ سال دهم می‌توان گفت که: کنش انسانی چون مبتنی بر آگاهی و اراده است در نتیجه دارای هدف و معنای خاص است. درک تفاوت علوم انسانی و علوم طبیعی در نگاه متفاوتی که یک زبان‌شناس به‌عنوان کسی که در رشته علوم انسانی مطالعه کرده است با یک فیزیک‌دان که در رشته علوم طبیعی مطالعه کرده است، معلوم است: اولی زبان را امری اجتماعی می‌داند و به دنبال مثلاً ردپای ریشه‌های فعلی یک زبان می‌گردد اما دومی به دنبال این است که مثلاً هر حرفی که انسان تولید می‌کند چه میزان فرانس دارد. *صفحه ۱۱*

۱۲۲۵. **گزینه ۴** «بررسی قواعد حاکم بر توالی اصوات، واج‌ها» در علم زبان‌شناسی مورد مطالعه قرار می‌گیرد که یکی از انواع علوم انسانی است. «طول موج اصوات» در فیزیک مورد مطالعه قرار می‌گیرد که یکی از انواع علوم طبیعی است. *صفحات ۱۱ و ۱۲*

۱۲۲۶. **گزینه ۳** «موجودات طبیعی»، موضوع علوم طبیعی است، «قوانین حرکت» در علم فیزیک مورد مطالعه قرار می‌گیرد و از موضوعات علوم طبیعی است. «توزیع و تولید» در علم اقتصاد مورد بررسی قرار می‌گیرد و از موضوعات علوم انسانی است. «قوانین طبیعت»، موضوع علوم طبیعی است. *صفحات ۱۱ و ۱۲*

۱۲۲۷. **گزینه ۲** موضوع علوم تجربی (طبیعی): موجودات طبیعی. موضوع متافیزیک: قوانین کلی همه موجودات (موجودات طبیعی و ماورای طبیعی). موضوع علوم انسانی: کنش انسانی و پیامدهای آن. *صفحات ۱۱ و ۱۲*

۱۲۲۸. **گزینه ۱** فلسفه: دانشی است مستقل؛ موضوع علوم انسانی: کنش انسانی و پیامدهای آن؛ هدف فلسفه: شناسایی قوانین کلی موجودات *صفحات ۱۱ و ۱۲*

۱۲۲۹. **گزینه ۱** گزینه «۱» نادرست است. زیرا: پیش‌گیری در برابر حوادث «طبیعی» به عهده علوم طبیعی است نه علوم اجتماعی. / گزینه «۲» نادرست است. زیرا: امکان ایجاد «فناوری» ناشی از علوم طبیعی است نه علوم اجتماعی. / گزینه «۳» نادرست است. زیرا: «امور طبیعی» و «پیش‌بینی آن ربطی به علوم اجتماعی ندارد. / گزینه «۴» درست است. *صفحه ۱۳*

۱۲۳۰. **گزینه ۲** **بررسی سایر گزینه‌ها:** گزینه «۱»: همدلی و همراهی با دیگران در نتیجه فهم کنش‌های دیگران ایجاد می‌شود، نه شناسایی و دآوری درباره آن‌ها. / گزینه «۳»: امکان انتقاد در علوم اجتماعی حاصل ایجاد ظرفیت دآوری درباره هنجارها و ارزش‌ها است؛ نه حاصل ایجاد امکان همدلی / گزینه «۴»: امکان موضع‌گیری اجتماعی مناسب حاصل ایجاد امکان دآوری و انتقاد درباره کنش‌های اجتماعی است، نه شناسایی کنش‌ها *صفحه ۱۳*

۱۲۳۱. **گزینه ۱** «فهم معانی...» ← امکان همدلی و همراهی / «دآوری و انتقاد...» ← فرصت واکنش مناسب / «شناسایی...» ← قدرت پیش‌بینی... *صفحه ۱۳*